

DEBRECZEN.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A debreczen-vidéki „függetlenség párt” közlönye.

Megjelen hetenkint ötször: hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési árak:
 Helyben és postán küldve:
 Egy évre 10 frt — kr. 1/2, fél évre 5 frt 50 kr.
 Fél évre 5 —, Egy évre 10 —.
 Előfizetési pénz minden közlemény:
 Főpénz. **Levegő-ház földszint**
 a szerkesztőségbe bérmentve küldendő.
 Előfizethető helyben:
 Telegráf K. Lajos könyvkereskedésében a szerkesztőségnél. — Együtt a postahivataloknál.

Hirdetési díj:
 Öt-hatásos petitorát 5 kr.
 Nagyobb terjedelmű, mint az előzőekben, a legolcsóbb árral.
 Bélyegdíj: minden bejelentésért 5 kr.
 Nyilatkozat: megjelölendő közlemény 5-hatásos sorra 15 frt.
 Név- vagy bérmentésnél bejelentett hirdetések nem vételnek tekintendők. — Ugyanint kizárólag az előzőekben.

Csitt! hallgass és fizess!

Érmellék, okt. hó.
 Ez a jelszó a mai alkotmányos világban. Édes magyarom, ne szólj semmit ha jogsérelmet tapasztalsz, hanem szépen küldj ki szobádból mindenkit s midőn meg vagy győződve, hogy egyedül maradtál, imádkozz ezen alkotmányosság hosszú életéért egy keszerves huszár imádságot.
 Emelk adóképes égedet a mint dukál, kezdedbe adják az eszközöket, — csakohy persze ipecséttel — a te dolgod aztán a fizetés, hogy honnan vedszed a pénzt, arra ki gondolna! Ha eszedbe jut, hogy fel kellene járulni, jasson eszedbe az is, hogy az tilos.
 De hogy vizsgálatodjál, mondok egy igaz mesét. Van ezen az Érmellékre egy istenverte kis község, mely az 1869-ik évben teljesen leégett, úgy hogy vetni való gabonája sem maradt, a mi keveset tudott vetni, az 1870-ben kifogyott, 1871-ben június 28-án jég és a hegyekről lerohanó árvíz tette tönkre; 1872-ben négyezeri jég verte el mindenét; 1873-ban gabnavetésit a ragya, szőlőjét a mostoha időjárás tette tönkre, — 1874-ben kapott egy kis termést s a folyó évben ismét a jég verte 3/4-ed részét.
 Tudnod kell édes olvasóm, hogy az Érmellékre a birtokos abból is szép summát tud csinálni, ha pálinkafőzésre alkalmas terményeit idejében kifőzheti. Azt is tudnod kell, hogy pálinkát — és pedig legfeljebb 80 pintet csak az földet díjmentesen, a ki egy előleges konscriptió alkalmával erre jogot nyer. A pálinkafőző üstök mindig pecsét alatt állanak s jaj annak, a ki a pecsétet engedély nélkül fel meri szakítani, mondhatja aztán, hogy az egér rága el a spárgát! Csitt! hallgass! fizess! Mi szegény magyarok úgy tartjuk, hogy a szeszgyasztásra és illetőleg a díjmentes pálinkafőzésre törvény és törvényes miniszteri szabályrendelet van, melynél fogva a kinek a főzésre alkalmas anyaga kézen van, azt jelentse személyesen az illető pénzügyőri hivatalnál, mely az engedélyt köteles írásban kiadni a jelentkezőnek.
 A múlt évben egyszer aztán az illető hivatal azt a törvényt (?) hozta, hogy az előjárót írják össze azokat, a kik pálinkát akarnak főzni s ez összeírást beküldvén minden ember, egyszerre kikapja engedélyt.
 Kénytelen levén az előjáróság eképen cselekedni, az összeírást beküldte; de az engedély csak nem jött, kértek, rimádkodtak, szja! tessék várni; az anyagok romló félen levén, az igazgatóság-hoz folyamodtak, honnan kevés idő múlva azon választ kapták, hogy kérelmök alaptalan, mert az illető pénzügyőrség jelentése szerint ott a hivatalnál egy egyén sem jelentkezett személyesen s így engedélyt sem adhattak senkinek. Azt persze jónak látta a pénzügyőrség elhallgatni, hogy személyesen ugyan senki sem jelentkezett, hanem a lajstromot régen megkapta.
 A folyó évben tehát a határ 3/4-ed részét kímélte meg a jég, s ez a megahagyott rész a szőlőshegy, hol régen nem látott termés volt és van gyümölcsben s így szilvában is, melyből elsőrendű értékes pálinka főzethet.
 A fentebb jelzett összeírás beküld-

tett szept. hó 3-án, azon jelentés mellett, hogy az anyagok is készen levén az engedély mielőbb adassék ki. De hát ki érne rá mindenre?! nem ördög az ember! S így történt, hogy biz ott nem igen ügyeltek a számtalan sürgetésre s azon jelentésre, hogy az anyagok romlanak, hanem három hét múlva kevesen kiadták egynehány az engedélyt embernek, a többinek mai napig sem.
 Azt gondolta a szegény ember, hogyha már buzájik a jég elverte, majd pálinkája árából tud venni családjának kenyeret, s ime anyagja megromolván, kiesett a falat szájából.
 Mondod olvasóm, hogy te panasza mennél?! Ismét azt a választ nyernéd, a mit fentebb elmondék, mert személyesen nem jelentkezél! S miért nem jelentkeztél? mert ha jelentkeztél is, haza utasítottak, hogy az előjáró írja össze nevedet a többivel s a lajstromot küldjébe, majd egyszer aztán kapz valamit, — ha adnak!
 S mirevaló ez a lajstrom? Hát hogy a pénzügyőr urak egyszerre adván ki az engedélyt, ne kénytelenítessenek egy községbe az tist lepecsételt végett többször is kimenni, ez kényelmetlen dolog volna!
 Még azt a tréfát is megteszik, hogy ha már nem állhatják a sürgétést, még egyszer összeírják a főzni akarókat, mondván, hogy a másik összeírás eltévedt.
 Ugy-e mulatságos dolog, hogy minden törvényes jogunk mellett is szemünk előtt romlik el az, a miből egy kis pénzt csinálnánk, hogy adónkat, ha megakarnak érte nyuzni — fizethessük. Milyen szépen, milyen tervszerűleg emelk adóképeségünket s mégis panszolkodunk! ez a magyar nép telhetetlen, sőt még elég vakmerő gyanusitani is a pénzügyőröket, miszerint csak azért nem adják ki az engedélyt, hogy annál többet váltsanak pénzt az illetők. Hm!
 Elromlottak biz' itt az anyagok sok helyen s most már a káros ember hova forduljon kárterítési keresetével? Igaz, hogy először vizsgálatot kellene kérniük az illetőknek, s kárukat fegyelmű uton követelni, azonban a pénzügyőröknek mindig meglenne azon kibúvó ajtó, hogy hiszen személyesen nem jelentkezett senki.
 Bizony nagyon reánk illik az ugynevezett „német világ” amaz ismeretes jelszava: a kenyered száraz, a pokróczod vizes, csitt! hallgass és fizess!!
 Hegyközi.

— **Nagybánya város** részéről Gellért László polgármester elnöklete alatt — mint értesülünk — egy 6 tagból álló küldöttség jár jelenleg a fővárosban, hogy Széll Kálmán pénzügyminiszerrel a nagybányai bányaigazgatóság, melyet a kormány Kolozsvárra szándékozik áthelyezni, Nagybányán leendő megválasztását kérelmezze. — A küldöttség ez alkalommal a pénzügyminiszernek részletes statisztikai kimutatást fog átnyújtani, melyben kitüntetni törekszik, hogy ezen áthelyezés folytán az államra mily tetemes veszteségek hárulnának. — A küldöttséget Ujfalussy Miklós nagybányai képviselő fogja a miniszernek bemutatni.
 — **A Magyar delegátói hadügyi albizottságának jelentését** a közös hadsereg 1876-ik évi költségvetése tárgyában ma kaptuk meg. E jelentés nagy részét még az albizottsági tárgyalások folyamában közöltük, kiemeljük még a jelentésnek azon pontját, mely a költségvetés főösszeget csoportosítja: 1876-ik évre előirányoztatott: a) rendes szükséglet 92.230.000 frt, b) a tábori tüzérség anyagának új beszer-

zésére előirányozott s a többi rendkívüli szükséglet 13.872.835 frt, összesen tehát 106.102.835 forint — 1875-ik évre megjavaztatott a) rendes szükséglet 92.849.796 frt, b) rendkívüli szükséglet 3.677.234 frt, összesen 96.527.030 frt. — Az 1876-ik évre előirányozott összeg tehát az 1875-ik évről megjavaztatott összegnél 9.575.805 frttal nagyobb. — A hadügyi albizottság ajánlata szerint 1876-ik évre megjavazandó: a) rendes szükséglet 91.803.439 frt, b) a tábori tüzérség anyagának új beszerzésére s a többi rendkívüli szükségletre 13.653.835 forint, összesen 105.457.274 frt. — A hadügyi albizottság által a közös hadsereg 1876. évi rendes és rendkívüli szükségleteire megjavaztatni ajánlott összeg az 1876. évi előirányzatnál 646.561 forinttal csekélyebb. — Az 1875. évre megjavaztatott összegnél 8.929.244 fttal nagyobb. — A katonai igazgatás 1876. évre előirányzott saját bevételeinek az 1875. évről megállapított összeghez képest 270.602 fttal való csökkenését számba véve, — marad 1876. évre 9.199.846 ft több szükséglet.
 — **Királyunk** a m. kir. belügyminiszter előterjesztése folytán, Hertelendi József Torontálmegye főispánját, ezen minőségben való megahagyása mellett, a nagykikindai kerület főkapitányává nevezte ki.
 — **A német birodalommal** a közbüntetések kiadatása iránt kötendő szerződésre néve — mint a „N. H.” értesül — a tárgyalások már annyira előre haladtak, hogy maga a szerződés még ezen ülésszak alatt fog a törvényhozással elé terjesztetni.
 — **A váumügyi alkudozások** a bécsi Fremdblatt értesülése szerint csakugyan megakadtak. — Az osztrák kormány ugyanis a pamutárak és rongyok vámtételeinél a magyar kormány javaslatait nem fogadja el. — A magyar kormány e fenakadás miatt nem jelen meg holnap Bécsben az Olaszországgal megújítandó vámszerződés tárgyalásán.

Határozati javaslat. *)
 Tekintve, hogy a Venckheim-Tisza miniszterium s az azt támogató többség, mely különben sem a nemzet többségének közleményéből eredetnek mondható az új választási törvény miatt, mely kizár csaknem minden szabadon gondolkodó polgárt a választásból, s a választást a kormány részére monopóliálja és a 8 éven keresztül a megcsofolhatatlan tények által tarthatatlannak és nemzeti létünk veszélyével fenyegetőnek bizonyult közösügyes rendszert követik.
 Tekintve, hogy a kormány és a többség nemzetgazdasági politikája, mely szerint az önálló nemzeti bankot, mely a nemzet részére az oly égetően szükséges olcsó tőkét megteremtene, egy az osztrák nemzeti bank konzorciumtól függő fiók-bankkal akarja pótolni, melynek folytán ismét ki lenne téve a nemzet az osztrák bank consortium kapzsiságának. Tekintve, hogy önálló vámréndelet helyett, mely azonoskivül, hogy az államkasszának 20—22 millió frtot jövedelmezne évenként, védné ryenge iparunkat fejlődésében emelendő mezőgazdaságunkat a gyárak szaporodása által, behozná a telelelpené olcsó tőkével a külföldi tőke pénzcséit, s így kiszámíthatatlan hasznót hozna hazánkra, s a kereskedelmet fénypontjára emelné, egy minden tekintetben nemzeti érdekeinkkel homlokegyenest ellenkező közös vámpolitikát szándékozik követni.
 Tekintve, hogy a megyei autonómia, mely hazánk alkotmányának védőbástyája, már eddig is csaknem meg van semmisítve, a Tisza belügyér újabb megtervezési törvény javaslata által végleg semmivé tétetik.
 Tekintve, hogy a polgári házasság kötelező voltának behozatala, mint egyik legsürgősebb reform kérdése hazánknak, a kormány-parti tagok által jelzett oly módon szándékolatik megoldatni, mely sem nemzeti viszonyaink, sem a közérkölciségnek meg nem felel.
 Végre tekintve, miszerint mindezen reform kérdések, mint nemzeti létünk, fenállhatóságunk elengedhetetlen kellékéi levén, sem bel sem kül akadályok által — értém az 1867-es közösügyi kiegyezést is — nem gátolhatnak.
 *) E határozati javaslat, amint említettük, a debreczen-vidéki függetlenség párt vasárnapi közgyűlésén elfogadtatott.

quálítja a kormány az Uchaczius ügyük előállítására, melylyel törvényesen lehet aztán folytatni az embergyilkolást, melynek védelmének annyi ezren fognak majd elővenni honfiam idegen érdekekért, vagy talán, a mi még rosszabb, saját érdekeink ellen.
 Ha megengedi t. szerkesztő ur, mások is küldök vidékünkrol egyetmást. *)
 M.
 — **Vidéki hírek.** Eperjesen garázdálkodnak — a morék. Legközelebb is 30 kísérgetett be, kik mindnyájan loptak. Csorogon a napokban tűz volt 54 ház s igen sok melék épület égett le. Magyarországon legrégibb képményesprője a Trencsénben lakó „Jurko bácsi”, ki 103 éves s 87 év óta tisztítja a kéményeket. Szekeres József szentesi polgár 72 éves magát legközelebb felakasztatja. Nemes. Ladányban egy jósló cigány leányunk, ki a hová csak bement mindenütt loptott — a parasztok büntetésből a kezét vágják le (?)
 — **Vegyük tudomásul reform. egyházirodamunk jelesebb terményeit.**
 Irtá: Fehér Péter.
 (Vége.)
 A „Jegyzetek és utasítások a szertartási beszédekhez” című rovat alapos, rövid és mégis teljesen utbaigazított foglalatát tartalmazza az összes szertartásoknak, és az ide vonatkozó lelkesi eljárásoknak, törvényeknek, szabványoknak. Megbecsülhetlen biztos kalauz. Megjegyzendő, hogy szerző a keresetlenség szerzetési igének görög szövegéhez híven és a porosz és zürichi ágendák nyomán: „Ich taufe dich a u f d e n N a m e n d e s V a t e r s, u n d d e s S o h n e s u n d d e s h e i l i g e n G e i s t e s” mindenütt ekképen szövegezi a keresetlenség igéit: „N. N. kereszteljek téged az atyának és a fiúnak és a Szentléleknek nevére. Amen.” Nagyon helyes javítás ez még az okból is, mert a református lelkész nem „Isten helyettese”, hanem „Isten szolgálója és igehirdetője” stb.
 Fördös irálya, nyelvezete tiszta és szabatos, mindamellett itt-ott még becsusztak abba némely avult szóalkotók. mint helyeznik, minekökért, annakokért, mindezeknek utána, figyelemet, alkalmat, bizodalom, este—este oltalom—oltalom, kétség—kétség, areformátus, korr-kétség, fogadnod helyett is átalakít református, szabatosság és a régi jó fogóviseelő lett volna irandó.
 Azt sem fogadhatjuk el, hogy az efféle birtokviszonyok, mint: „Szeretetek istene”, „Irgalmom atyja” — szebb és hangsúlyozhatóbb volna, mint a „Szeretetek istene”, „Irgalom atyja.”
 Egyébiránt elismeréssel vehetjük tudomásul, hogy Fördös nem irtózik az iradalom, társalom rövidült alakú szokat használni, jól tudván, hogy K a z i a c y z és különösen K ö l l e s e y utóirhatetlen nyelvrézkelt irattak a szirodalom, töredelem, bizodalom avult és hosszszas szokat szirolom, törelem, bizalom; azt is helyesebbeljük, hogy a slendrián „engemet”, „tégedet” helyett mindenütt „engem”, „téged” helyes alakokat használja szerzőnk.
 Itt eszembe jut azon jámbor óhajítás: „vejh, ha a „magyar protestáns egyet” által megindított u b i b l i a f o r d i t á s, i l l e t ő l e g a b i b l i a f o r d i t á s j a v i t á s a m i n d e l l e b b e g y e t e m e s e l f o g a d t a t á s a n r e s z e s l e h e t n e, h o g y s o k e r d e m i s z e r z o n k e m e g i d e j e l e n n e a z u j b i b l i a f o r d i t á s s z o v e g e i n k h a s z n á l t a v a l k ö z r e c e n s z a t i „Ágendája” h a r m a d i k k i a d á s á t, e k k o r a z t á n a n y e l v e z e t i e g y ö n t e t t e s e g b e n g y ö n y r o k o d n i t u d o t k e n b a n t a n n a s z e r z o n k e s i r l y á t t a r k á z o, s z e n t i r a t i i d e z e t e k e k b a r t i s z e t e l e r m e l t ő e s k e n e t e s, d e m é g n a g y o r b r e s z t e l e v a l t e s a m a i m y e l t m a g y a r n y e l v i g e n y e k n e k t o b b e m e g n e m f e l e i lő s z o - e s m o n d a t a k o t a k s a.
 Mondanunk sem kell, hogy e könyv kiállítás: papir, betűk és nyomtatás beseletlére és dícséretére válnak a boldog emlékeztető Szilárd Károly méltó utódának, Szilárd Lajos kiadatul-jódonos urnak, — aki valóban igen szépen és nagy aldozattal teljesítette e jeles könyv más o d i k i a d á s á t, m e l y n e k p e l d á n y a i t a k i m e g l a t j a: b i z o n y o s s a n f e l i r e t e z z i a z e n t k i a d á s u p e l d á n y t.
 *) Köszönettel vesszük S z e r k.

A „DEBRECZEN” tárczája.

SZERENCSETLEN SZERELEM.
 — Egy udvari hölgy naplójából. —
 Fordította: **Erzsike.**
 (Vége.)
 Rajnáld azonban éppen nem látszott vig oldaláról venni a dolgot.
 — Asszonyom! mondá keszenem, hogy tréfálhat a legszentebb érzélem felett? Vagy már önnek szive sincs?
 E szavainál oly híven tükröződött vissza arczán a benső érzet, hogy akaratlan megdöbentem s felhagytam a nevetéssel. Mintha könnyeket is éreztem volna szempillámon.
 — Szent isten, gondolám — érzem, hogy szeretem, nem, nem, csak azt ne! En! egy huszonhét éves özvegy — és ő! egy tizenki-

lencz éves ifju, félig gyermek. Nem az nem lehet!
 Arczomat eltakarva, mintha ütök volna, futottam el onnan.
 Most már én kerültem őt, mint azelőtt ő engem; pedig láttam, hogy szeretne velem tanak nélkül beszélni.
 Egy este a kertből mentem fel, ő pedig szobájából jött le; összetalálkoztunk a lépcsőn.
 Elakartam futni, de megragadta kezemet s felindulástól remegő hangon kérde:
 — Csakugyan nem érez ön irántam semmit? Nem szeret?
 Szivem hallhatólag dobogott, de azért szilárdan mondtam ki a nem-et.
 Lecsüggesztette fejét s lassan szobájába ment. Másnap elhagyá házuunkat, s e búcsuzáskor láttam őt utoljára.
 Évek múlva ballottunk hírt róla, mint oly zenésről, ki remekelt művészetében. Vajon csakugyan e szerencsétlen szerelem képezte-e őt oly jeles művészzé?
 Ötven éves vagyok, férteim közt töme-

gesen csillog az ősz hajszál; — de még most sem hallhatom benső remegés nélkül e szavakat: szerencsétlen szerelem!
A szenvedő végpercei.
 Sötét az éj, felhő borong az égen,
 A boldogok nyugodtan alszanak;
 Könnyű csillag a szenvedő szemében
 .. Forrásában mély fájdalom patak..
 S ám megreped a feleg barna keble,
 Szép csillog tűnik ott fel, a remény,
 Oh szép az élet ifjan és szeretve
 Zöldlő ligetben bájos zengemény.
 Mosolyg a csillag tündöklő varázsával,
 S a szenvedő könnyű szemébe hat,
 Ifju keblére vigasz enyhe szőrnál:
 Nem érzem már a gyótró kínokat,
 Oh nem halok meg, a sötét halálnak
 Mért érzemem még ádáz ostarát?!
 Hisz még előttem hosszú pálya támad,
 Látom közelgő éveim sorát!

Ily gondolattal áldja szép reménye,
 Könnyűt keblében az élet lehe
 S nem sejtji, hogy más utat mért élje
 A kéréhetetlen sors rideg keze —
 Oh hadd legyen még pillanatra boldog,
 Reméljen édes hosszú életet!
 Szelíd reménye, ha felé mosolygott,
 Feleljé el mit eddig szenvedett!
 A csöndes éjnek titkai ki látja?
 A boldog pihen s szenved a beteg..
 Amaz uj erő ébredése várja
 S ez a kínok szelétől megremeg,
 Mint üldözött vad elfut enyhe álma,
 Csak nyugtalanság habján hanyatlik,
 Nem ujtja multja, csak jövője bántja.
 Mi végtelen az éj... még hajnalig!
 Az ifju arczon nem nyílik virág már
 A hosszas kör letépte vakmerőn,
 Halál követje aggot nem találta,
 Diadalt aratsz szíven és erőn,
 A remény csillagfellegekbe vész el,
 Minden setét és minden hallgatag

A szivverese minden lüktetéssel
 Lassabb, szorongóbb és nem szabadabb.
 S a köragy előtt fényes angyal áll meg
 Tekintetével, biztat s bátorít,
 A nem reménylő ifju kebelnek,
 Vegy menhelye a szent az égi hit,
 Mig megszakad a sziv lassu verése
 A lélek, e nemtörvénytársalog,
 Nem nehezíti kin — kész a menésre,
 Hogy ott legyen, hol a több angyalok.
 Itt a ravatal lelke hüvelyével,
 Rokon baráti könnyű öntözi,
 Kit földi életén hit s remény vezérel
 A menny fényét magára öltözi,
 Mit rövid élete nem adott — nyugalmat,
 Talál — a néma siri hant alatt,
 Ottan gyótró testi kin nem zajgat,
 Belőle új a dicső éier fakad.
 (Debreczen.)

